

Primakov svedoci da je Milosevic bio mirotvorac na Balkanu

Author: IWPR
ICTY

Jevgenij Primakov, bivši ruski premijer, ministar inostranih poslova i šef obavestajne službe, bio je treći visoki ruski zvaničnik koji je dao iskaz u svojstvu svedoka odbrane u postupku koji se protiv Slobodana Milosevica vodi za ratne zločine, zločine protiv čovečnosti i genocid. Primakov je bio predsednik vlade do maja 1999. godine kada ga je predsednik Boris Jeljcin otpustio.

Kao i njegove kolege pre njega, Primakov je izložio glediste ruske tvrde linije po kome su albanski teroristi izazvali borbe na Kosovu, što su SAD podržale kao korisno za svoj siri plan za rasporedjivanje snaga NATO u krnju Jugoslaviju i da bi završile njen raspad. Svedok je takodje naveo da je u razgovorima sa njim otkriveni uvek favorizovao mirno rešenje za Kosovo, kao što je to cinio i za zavrsetak rata u Bosni.

Medjutim, Primakov, kao ruski predstavnik u Kontakt grupi (koju je činilo šest država), je takodje tokom unakrsnog ispitivanja prihvatio da je Rusija podržala izjave Kontakt grupe kojima je osudjivana upotreba prekomerne sile od strane srpskih policijskih snaga protiv civila i mirnih demonstranata, kao što je osudjivan i terorizam OVK-a. Tuzilac Džefri Najs procitao je pasus iz knjige koju je svedok napisao, u kome kritikuje srpsku policiju za seriju incidenata 'ciscenja terena'. Primakov je u sudnici objasnio šta je imao na umu: 'Prema nasim podacima, OVK (Oslobodilacka vojska Kosova) koja je bila u albanskim naseljima napadala je srpska naselja i vraćala se u svoje baze u albanskim naseljima. Tada je srpska policija pocinjala operaciju isterivanja OVK iz albanskih naselja. To je često imalo formu ciscenja terena. Civilni iz obe etnicke grupe su trpeli.'

Slicno tome, Najs je citirao zajednicku izjavu ruskog predsednika Borisa Jeljcina i Milosevica, u kojoj se Milosevic slozio da se 'uzdrži od preduzimanja represivnih mera prema civilnom stanovnistvu', pitajuci, izmedju ostalog, svedoka: 'Da li Vi prihvatate da je bilo potrebe da predsednik Jugoslavije kaže da će se uzdržati od preduzimanja represivnih mera protiv civilnog stanovnistva?' Primakov je svoj odgovor ograničio na: 'Vas citat je tacan'.

Svedok je pre toga rekao da je tokom 1998. godine, zapad, pre svega SAD, zauzimao još rigidniji stav prema Kosovu, uprkos činjenici da je još bilo prostora za pregovore. To se podudaralo sa njegovim misljenjem, zasnovanim na podacima ruske obavestajne službe, da su SAD nameravale da upotrebe interevenciju NATO u Bosni kao model za buduće intervencije izvan sfere uticaja NATO. Svedok je rekao da je 'buducnost to potvrdila'.

Nastavljajuci sa ovim, Primakov je sudijama rekao da nakon što je Klintonova administracija dosla na vlast 'postalo je još jasnije da je njihov cilj da se oslabi Srbija, da se ne dozvoli da ona ojača i moguće čak da se završi proces potpunog raspada (zemlje).' Ovo je zasnovano na verovanju kolega sa zapada da je Milosevic vodio politiku stvaranja Velike Srbije, što je misljenje koje 'ja apsolutno ne delim'. Primakov je svedocio da tokom njihovog prvog sastanka u januaru 1993. godine, postavio direktno pitanje Milosevicu - da li on gaji planove o Velikoj Srbiji, na šta mu je Milosevic nedvosmisleno odgovorio: 'Ne'. Optuzeni je tada rekao da Velika Srbija može biti ostvarena samo uz veliko krvoprolice, a 'ja na to nisam spreman'. Tokom unakrsnog ispitivanja Tuzilac je osporio iskaz Primakova u delu koji se odnosi na ovaj razgovor. U svojoj knjizi, bivši ruski premijer izneo je drugaciju verziju: 'Razgovor se nastavio o planovima o Velikoj Srbiji. Ja sam istakao da su ti planovi u sadanjim uslovima neizvodljivi čak i po cenu da se prolije mnogo krvi. Gospodin Milosevic se slozio. Rekao sam gospodinu Milosevicu da je to realnost bez obzira da li to neko želeo ili ne'. Suocen sa onim što je pisao i sa onim što je rekao u sudnici, Primakov je izjavio da on ne vidi bilo kakvu protivrecnost, čak i kada mu je Najs pokazao da u svojoj knjizi Primakov, a ne Milosevic, kaže da je Velika Srbija neostvariva. Bez obzira na neslaganje, ovo pokazuje da su Milosevic i Primakov razgovarali o tom konceptu.

Prema Primakovu, on je optuzenog u njihovom prvom razgovoru ubedio da ode u Zenevu da bi pomogao u ubedjivanju bosanskih Srba da prihvate Vens-Ovenov mirovni plan. U odgovoru na Milosevicevo pitanje, bivši premijer je opisao kako je gledao na Milosevica u tom periodu: 'Vi niste želeli da dozvolite nešto na štetu srpskih interesa u Bosni i Hercegovini. Ja sam u isto vreme osećao da ste Vi želeli mirno rešenje, što se odrazilo u Vasem kasnijem stavu u Dejtonu.' Priznavši da nije bio u Dejtonu, Primakov je izjavio da je pitao tadašnjeg državnog sekretara SAD Medlin Olbrajt da li ona veruje da bi uspeh bio postignut u Dejtonu bez Milosevica: 'Ona je jasno odgovorila: 'Ne, bez Milosevica ne bismo postigli pozitivan rezultat.'

Primakov je rekao da se Milosevic umesao pokušavajući da ubedi bosanske Srbe da prihvate Vens-Ovenov plan, ali je skupština bosanskih Srba plan na kraju odbacila. Milosevic je, istakao je svedok, uveo ekonomsku blokadu protiv Republike Srpske kao rezultat toga. To je bio dokaz da Milosevic nije imao planove o Velikoj Srbiji.

Tokom unakrsnog ispitivanja, Najs je iz stenografskih belezaka sa sastanka Vrhovnog saveta odbrane SRJ odrzanog 25.avgusta 1995. godine, na kome je Milosevic prisustvovao, procitao sledecu izjavu: Blokada je cista formalnost. Pomoc dnevno odlazi. Primakov je odgovorio da mu Milosevic tako nesto nikada nije rekao. Najs je takodje istakao da je blokada uspostavljena vise od godinu dana nakon sto su bosanski Srbi odbili Vens-Ovenov plan, sto ne cini mnogo verovatnim da je ista uvedena kao kazna za odbijanje mirovnog plana.

U nastavku, tuzilac je procitao deo zapisnika sa sastanka saveta koji je odrzan jedan dan nakon sto je Milosevic navodno uverio Primakova da politika stvaranja Velike Srbije ne dolazi u obzir. 'Mora postojati jedinstvo srpskog naroda. Mi to de facto imamo jer prema svim nasim odnosima, politickim, vojnim, ekonomskim, kulturnim i obrazovnim, mi to jedinstvo imamo. Pitanje je kako sada dobiti priznanje tog jedinstva'. Kako da situaciju koja de facto postoji pretvorimo 'i u de facto i u de jure' bez obzira da li je za to potrebno sest meseci ili godina. Obeshrabren sto mu postavljaju pitanja o tome, Primakov je jednostavno odgovorio da Milosevic sa njim nikada o tome nije pricao.

Primakov je u vezi Kosova izjavio da je propast pregovora u Rambujeu bio predvidljiv. Saveznoj Republici Jugoslaviji je 'nesporno' dat ultimatum da prihvati medjunarodne vojne snage na Kosovu ili da se suoci sa NATO bombardovanjem. 'Iza toga je ocigledno stajala namera NATO da rasporedi svoje snage na Kosovu'. Tokom unakrsnog ispitivanja, Najs je procitao pismo koje je 24.februara 1999.godine Ratko Markovic, sef srpske delegacije u Rambujeu, uputio organizatorima medjunarodne konferencije kojim se srpska delegacija slozila da raspravlja okvir i velicinu medjunarodnog prisustva neophodnog za primenu sporazuma. Najs je ustvrdio da je Milosevic odustao od podrške sporazumu u Rambujeu jedan dan pre datuma na koji je datirano pismo, sto je za efekat imalo nemogucnost postizanja bilo kakvog sporazuma. Primakov je insistirao da je neresivi problem bilo ubacivanje reci 'vojno' pre reci 'medjunarodno prisustvo'.

Milosevic je nacio gresku postavljajuci pitanje svedoku da li smo 'mi u Beogradu ucinili bilo sta da isprovociramo vazdusne udare NATO protiv Jugoslavije'. Umesto cistog i jednostavnog 'ne', Primakov je rekao da su 'neki ekscesi mogli podrzati argument da zli krug nasilja nije prekinut. Istovremeno, prema nasim informacijama i mojim razgovorima sa Vama, ja sam Vas licno i Beograd posmatrao kao nekoga ko pokusava da obuzda snage kako bi se prekinuo krug nasilja'.

Primakov je, kao i prethodni svedoci, povezao masovni pokret izbeglica sa NATO bombardovanjem. To sto je najveći pokret izbeglica usledio neposredno nakon pocetka NATO bombardovanja za njih je bilo dovoljno da zakljuce da je to bio uzrok. Kada je Najs istakao da je vece culo iskaze o tome da su srpske snage proterivale ljude nakon sto bi nekolicinu ubili i sistematski konfiskovali licne dokumente, svedok je insistirao na tome da je NATO bombardovanje bilo glavni uzrok. Sto se oduzimanja licnih dokumenata tice, on je izjavio da ne zna nista o tome. Medjutim, za razliku od prethodnih svedoka, Primakov se slozio da je izvestan broj Albanaca proteran sa Kosova silom i uz krsenje ljudskih prava.

Primakov je svedocio o svom putovanju u Beograd po nalogu predsednika Francuske Zaka Siraka samo sest dana pre nego sto je bombardovanje pocelo. Sirak ga je poslao da bi video da li postoje signali od Milosevica koji bi mogli zaustaviti bombardovanje, kao sto su omogucavanje povratka izbeglica, prekid neprijateljstava, nastavak pregovora, i dozvola medjunarodnog monitoringa. Primakov kaze da se Milosevic slozio, ali da je, pre nego sto je mogao da se vrati i da o tome izvesti, NATO bombardovao beogradski aerodrom i dogovor je otpao. Iako svedok nije bio konkretniji o ustupcima, oni koje je pomenuo ne sadrže kamen razdora u Rambujeu - medjunarodno vojno prisustvo na Kosovu.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Topic: [War crimes](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/primakov-svedoci-da-je-milosevic-bio>